

Nr 5

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag
angående ändrad lydelse av 16 § lagen den 3 juni
1955 (nr 416) om sparbanker; given Stockholms
slott den 16 december 1966.*

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att anta härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 16 § lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att bestämmelsen i sparbankslagen om högsta tillåtna ränta på garantifondsbidrag slopas.

Förslag
till
Lag
angående ändrad lydelse av 16 § lagen den 3 juni 1955 (nr 416)
om sparbanker

Härigenom förordnas, att 16 § lagen den 3 juni 1955 om sparbanker skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

16 §.

Då det _____ eller andra.

För att vara bindande skall teckning av bidrag till garantifond ske å teckningslista. Å denna skall angivas huruvida ränta skall utgå å fonden och i så fall den räntefot, *högst sex procent om året*, efter vilken räntan skall beräknas. Vidare skola å teckningslistan sparbankens senaste balansräkning och revisorerernas yttrande däröver vara avskrivna.

För att vara bindande skall teckning av bidrag till garantifond ske å teckningslista. Å denna skall angivas huruvida ränta skall utgå å fonden och i så fall den räntefot, efter vilken räntan skall beräknas. Vidare skola å teckningslistan sparbankens senaste balansräkning och revisorerernas yttrande däröver vara avskrivna.

Garantifond må _____ garantifondens bildande.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 7 oktober 1966.

Närvarande:

Statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, JOHANSSON, HERMANSSON, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i sparbankslagstiftningen* och anför.

Inledning

Svenska sparbanksföreningen har i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt att bestämmelsen om högsta tillåtna ränta på garantifond i 16 § andra stycket *lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker (SpL)* upphävs.

Över framställningen har efter remiss *yttranden* avgetts av bankinspektören, fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret och kreditinstitututredningen.

Gällande ordning

Sparbanks rätt att ta mot inlåning står enligt föreskrifter i SpL i viss relation till sparbankens fonder (27 § första och andra stycket SpL, ändrad senast genom SFS 1965:220). Med sparbanks fond avses i SpL grundfond, reservfond eller garantifond (48 § första stycket punkten 9). Vid tillämpning av bestämmelserna om fondrelationskravet får kapital, som sparbanken lånat upp mot förlagsbevis, likställas med sparbankens fonder intill ett belopp, som motsvarar sparbankens reservfond (27 § tredje stycket).

Den ekonomiska grundvalen för sparbanks rörelse utgörs till en början av *grundfonden*, som bildas genom tillskott av stiftarna eller andra intresserade vid sparbankens konstituerande. På teckningslista för grundfond skall anges dels om fonden skall med eller utan ränta återbäras till tillskottsgivarna, dels den räntefot, högst sex procent om året, som skall tillämpas om ränta skall utgå på fonden (4 § tredje stycket). Är grundfond avsedd att återbäras får det ske endast i den mån reservfonden uppgår till belopp som motsvarar tio gånger grundfonden. Om garantifond bildats skall denna ha återbetalts. Återbäringen får inte rubba det förhållande som enligt 27 § skall föreligga mellan sparbankens inlåning och dess fonder (18 §).

Då det för sparbanks fortsatta verksamhet är nödvändigt att bredda det ekonomiska underlaget kan huvudmännen besluta att bilda *garantifond* genom bidrag av dem själva eller andra. Garantifond är till skillnad från grundfond alltid avsedd att återbetalas. Detta får emellertid ske först när garantifonden fyllt sin funktion, dvs. i den mån sparbankens återstående fonder är tillräckliga för att motsvara det i 27 § uppställda fondrelationskravet. Liksom beträffande grundfond råder i fråga om garantifond valfrihet mellan att låta tillskotten följas av ränta, högst sex procent om året, och att göra tillskotten räntelösa (16 §).

Sparbanks vinst skall avsättas till *reservfond* i den mån inte grundfond eller garantifond gått förlorad. Har detta skett skall sådan fond rekonstrueras innan vinst tillförs reservfonden (17 §).

Om grundfond eller garantifond gått förlorad får ränta inte utbetalas på någondera fonden, förrän fonderna genom avsättning av vinstmedel bringats upp till det belopp, vartill de skall uppgå. Ränta på garantifond får vidare inte utbetalas om därigenom sådan förlust skulle uppkomma att fondrelationskravet inte kan upprätthållas. Ränta på grundfond slutligen får inte i något fall utbetalas om till följd därav förlust skulle uppkomma i sparbankens rörelse (19 §).

Vid likvidation och konkurs åligger det likvidatorerna om garantifond finns eller om förbehåll gjorts om återbäring av grundfond att, i den mån sparbankens tillgångar förslår, ombesörja återbetalning av resp. fondmedel jämte utfäst ränta. Emellertid får återbäring av grundfond inte ske förrän garantifond jämte ränta återbetalts (69 § tredje stycket och 76 § fjärde stycket).

Svenska sparbanksföreningen

Sparbanksföreningen framhåller inledningsvis att vid tillkomsten av bestämmelsen om den för garantifondsbidrag tillåtna högsta räntesatsen ränteläget på den svenska kreditmarknaden under en lång följd av år hade legat på en i förhållande till dagens situation låg och stabil nivå. Sedan dess har räntepolitiken emellertid gått över i ett skede, som karakteriseras av en betydligt större rörlighet och en tidvis hög räntenivå. I dagens ränteläge finner sparbanksföreningen stadgandet om en högsta ränta av sex procent på bidrag till sparbanks garantifond klart otidsenligt. De personer, som kan tänkas teckna garantifondsbidrag, får ju, heter det vidare i framställningen, en fordran, som i förmånsrättshänseende ligger efter insättarnas tillgodohavanden, vilket rätteligen bör berättiga bidragstecknarna till en härefter anpassad räntesats. Härtill kommer att sparbankslagens stadgande om maximiränta i dagens läge inte korresponderar med Svenska sparbankernas garantikassas, förening u. p. a., stadgar. Garantikassans främsta uppgift är att

lämna sparbanker stöd genom garantifondsbidrag. Enligt stadgarna äger sparbank, som i egenskap av medlem i garantikassan tillskjutit medel avsedda att användas som garantifondsbidrag till viss sparbank, uppbära ränta på sitt kapitaltillskott efter en räntesats, som motsvarar den vid varje tid i allmänhet gällande högsta depositionsräntan medan däremot garantikassan själv inte kan få högre ränta än sex procent på det kapital, som överlämnas till den stödbehövande sparbanken som garantifondstillskott. Såvitt sparbanksföreningen kan finna föreligger det inte så betydande motiv för det ifrågavarande stadgandet i 16 § SpL, att bestämmelsen inte skulle kunna helt upphävas. Sparbanksföreningen hemställer därför att bestämmelsen får utgå ur lagen.

Remissyttrandena

Sparbanksföreningens framställning har fått ett positivt bemötande vid remissbehandlingen. *Riksbanksfullmäktige* och *kreditinstitututredningen* lämnar sparbanksföreningens hemställan utan erinran. *Bankinspektionen* hyser emellertid med hänsyn till att sparbank enligt 1 § SpL skall drivas utan enskilt vinstintresse vissa principiella betänkligheter mot att bestämmelsen om högsta tillåtna ränta på garantifondsbidrag helt slopas. Inspektionen ifrågasätter därför om inte räntemaximeringen bör behållas men i stället göras flexibel exempelvis genom att räntan anknyts till den högsta inlåningsränta, som sparbanken vid varje tillfälle beviljar sina inlåningskunder. Med hänsyn till att den som lämnat bidrag till garantifond har en sämre ställning i förmånsrättshänseende än insättare i sparbanken anser inspektionen det rimligt att räntan på garantifondsmedel sätts något högre än högsta inlåningsränta, förslagsvis en procent. *Riksgäldsfullmäktige*, som anser sig inte kunna enbart på grundval av sparbanksföreningens framställning i alla hänseenden överblicka konsekvenserna av ett slopande av bestämmelsen om maximiränta, finner att uppenbara skäl talar för att i rådande läge i vart fall en uppmjukning av bestämmelsen kommer till stånd, antingen så att den nuvarande maximiräntan höjs till det procental, som omständigheterna kan anses påkalla, eller också så att maximiräntan görs flexibel genom anknytning till viss i annan särskild ordning fastställd ränta, exempelvis riksbankens officiella diskonto.

Departementschefen

I syfte att skydda insättarna mot förluster har i SpL intagits regler, som tar sikte på att sörja för att sparbank håller egna fonder av viss storlek i förhållande till sin inlåning. Vid tillämpning av fondrelationsregeln räknas till sparbankernas fonder förutom grundfond och reservfond även garantifond samt förlagskapital intill ett belopp motsvarande reservfonden.

Sparbanksföreningen har begärt att regeln i SpL om maximiränta på garantifondsbidrag slopas. Remissinstanserna har varit positiva till en ändring av regeln. Bankinspektionen hyser emellertid vissa betänkligheter mot att helt slopa räntemaximeringen med hänsyn till stadgandet i 1 § SpL, vari bl. a. föreskrivs att sparbanks verksamhet inte får medföra rätt för dess stiftare eller annan att njuta del i sparbankens vinst. Inspektionen ifrågasätter därför om man inte i stället bör införa en flexibel maximiränta, som exempelvis kan anknytas till den högsta inlåningsräntan och som med hänsyn till garantifondstecknarnas ställning i förmånsrättshänseende kan sättas något högre än inlåningsräntan.

De betänkligheter som bankinspektionen anfört mot ett avskaffande av regeln om maximiränta för tillskott till garantifond är visserligen principiellt sett värda att beaktas. Emellertid torde inte i praktiken uppkomma nämnvärda olägenheter om regeln slopas. Med hänsyn till nuvarande ränteläge förefaller regeln otidsenlig. Jag anser sålunda att regeln bör kunna avskaffas helt och hållet. Skulle ränteutfästelse i något fall kunna anses strida mot innehållet i 1 § SpL torde inspektionen ha möjligheter att ingripa inom ramen för sina allmänna befogenheter.

På grund av det anförda förordar jag den ändring av 16 § SpL, som begärts av sparbanksföreningen. Lagändringen bör träda i kraft omedelbart efter det författning därom utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till *lag angående ändrad lydelse av 16 § lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker*.

Författningsförslaget torde som *bilaga*¹ få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget för det i 87 § regeringsformen angivna ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Sten Westerberg

¹ Bilagan har uteslutits här. Den är likalydande med den bilaga som är fogad vid propositionen.

Utdrag av protokollet, hållet i lagrådet den 26 oktober 1966.

Närvarande:

f. d. justitierådet	LIND,
justitierådet	Y. SÖDERLUND,
regeringsrådet	ÅBJÖRNSSON,
justitierådet	BRUNNBERG.

Enligt lagrådet den 24 oktober 1966 tillhandakommet utdrag av protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet den 7 oktober 1966, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 16 § lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker*.

Förslaget, som finns bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av kanslirådet Göran Wahlgren.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Ingrid Hellström

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 16 december 1966.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets den 26 oktober 1966 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 7 i samma månad remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 16 § lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker*.

Föredraganden upplyser, att lagrådet lämnat lagförslaget utan erinran, och hemställer, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår 1967 års riksdag att anta lagförslaget.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten